

ПРОБЛЕМИ НА ОБЩЕСТВЕНАТА КОМУНИКАЦИЯ

ЗА БУКВИТЕ
ОПРЕДЕЛЕНЕХЪ

ПРОБЛЕМИ НА ОБЩЕСТВЕНАТА КОМУНИКАЦИЯ

PROBLEMS OF PUBLIC COMMUNICATION

ЗА БУКВИТЕ
ОПИСМЕНЕХЪ

Осмата международна кръгла маса и сборникът са реализирани в рамките на проект на тема „Осма международна кръгла маса „Проблеми на обществената комуникация“ по Договор №ПЧФНП-2022-02 по Наредба за условията и реда за оценката, планирането, разпределението и разходването на средствата от държавния бюджет за финансиране на присъщата на държавните висши училища научна или художественотворческа дейност на МОН.

Редакционен съвет

Проф. д.п.н. Андрей Манойло,
(МГУ „М. В. Ломоносов“, Русия)
Проф. д-р Ванче Бойков
(Нишки университет, Сърбия)
Доц. д-р Мустафа Хатиплер
(Тракийски университет, Турция)
Проф. д-р Иван Цветанович
(Нишки университет, Сърбия)
Проф. д-р Владета Радович
(Нишки университет, Сърбия)
Проф. д.ик.н. Стоян Денчев
(УниБИТ, България)
Проф. д.н. Николай Палашев
(УниБИТ, България)
Проф. д-р Христина Богова
(УниБИТ, България)
Проф. д-р Мюмюн Тахиров
(УниБИТ, България)

Редакционна колегия

Проф. д.н. Николай Палашев
Проф. д-р Кристина Върбанова-Денчева
Проф. д.н. Йорданка Захариева
Доц. д-р Яница Димитрова

Адрес на редакцията

УниБИТ, бул. „Цариградско шосе“ №119,
1784 София, България

Editorial Board

Prof. Andrey Manoilo, DSc
(Lomonosov Moscow State University, Russia)
Prof. Vanche Boykov, PhD
(University of Nish, Serbia)
Assoc. Prof. Mustafa Hatipler, PhD
(Thracian University, Turkey)
Prof. Ivan Cvetanovich, PhD
(University of Nish, Serbia)
Prof. Vladeta Radovich, PhD
(University of Nish, Serbia)
Prof. Stoyan Denchev, DSc
(ULSIT, Bulgaria)
Prof. Nikolay Palashev, DSc
(ULSIT, Bulgaria)
Prof. Hristina Bogova, PhD
(ULSIT, Bulgaria)
Prof. Mumun Tahirov, PhD
(ULSIT, Bulgaria)

Editors

Prof. Nikolay Palashev, DSc
Prof. Kristina Varbanova-Dencheva, PhD
Prof. Yordanka Zaharieva, DSc
Prof. Yanica Dimitrova, Associate PhD

Editorial Address

ULSIT, 119 Tsarigradsko shosse,
1784 Sofia, Bulgaria

Всички права са запазени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизведена без писменото разрешение на издателя!

© Академично издателство „За буквите – О писменех“, 2022
Университет по библиотекознание и информационни технологии, 2022
ISSN 2534-9430

© Academic Publisher “Za bukвите – O pismeneh”, 2022
University of Library Studies and Information Technologies, 2022
ISSN 2534-9430

**ПРОБЛЕМИ НА ОБЩЕСТВЕНАТА
КОМУНИКАЦИЯ**

**PROBLEMS OF PUBLIC
COMMUNICATION**

НАУЧНИ ДОКЛАДИ

**от Осмата международна кръгла маса
„Проблеми на обществената комуникация“,
проведена в УниБИТ, София,
3 юни 2022 г.**

**Академично издателство „За буквите – О писменехъ“
София, 2022**

СЪДЪРЖАНИЕ

ПЛЕНАРЕН ДОКЛАД

КОМУНИКАЦИОННА СИГУРНОСТ ПРИ КОМУНИКАЦИОННИТЕ КАНАЛИ, ВРЪЗКИ И ОТНОШЕНИЯ.....	13
Николай Палашев	

СЕКЦИЯ:

КОМУНИКАЦИИ В БИЗНЕСА И ИКОНОМИКАТА ТРАНСФЕР ЗНАЊА КАО ЕГЗОГЕНА ВАРИЈАБЛА САВРЕМЕНЕ ЈАВНЕ КОМУНИКАЦИОНЕ МАТРИЦЕ	35
Владета Радовић, Мирослав Планић, Никола Дојчиновић	

ПОЧТЕНОСТ И МАНИПУЛАЦИЈА В ДЕЛОВАТА КОМУНИКАЦИЈА	58
Ванче Бойков, Дарјан Бойков, Мариета Гоцева	

КОРПОРАТИВНИ КОМУНИКАЦИИ В УСЛОВИЈАТА НА КЛИЕНТСКАТА КУЛТУРА	73
Христина Христова	

РЕПУТАЦИЈАТА КАТО ФАКТОР ПРИ СИГУРНОСТТА НА КОМУНИКАЦИЈАТА ВЪВ ВИРТУАЛНОТО ПРОСТРАНСТВО	85
Борис Борисов	

КОМУНИКАЦИОННИ СТРАТЕГИИ В РЕГИОНАЛНОТО ПЛАНИРАНЕ – ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ОБЩИНИТЕ.....	97
Веселина Любомирова	

РОЛЯТА НА ЕМОЦИОНАЛНАТА ИНТЕЛИГЕНТНОСТ НА РЪКОВОДИТЕЛЯ В УСПЕШНОТО УПРАВЛЕНИЕ И МОТИВИРАНЕ НА СЛУЖИТЕЛЯ	111
Севда Накова	

НЯКОИ РАЗСЪЖДЕНИЯ ПО ТЕМАТА „КАКВО ЗНАЧИ ДА СИ ЛИДЕР?“	121
Стоян Гаров	

СЕКЦИЯ:

КОМУНИКАЦИИ В КУЛТУРАТА И ОБРАЗОВАНИЕТО ПОНЯТИЯТА ТЪЛКУВАЩО РАЗБИРАНЕ И РАЗБИРАЩО ОБЯСНЕНИЕ ВЪВ ФЕНОМЕНОЛОГИЧНИЯ СОЦИОЛОГИЧЕСКИ АНАЛИЗ.....	129
Йордан Дойков	

ПЕЧАТНАТА РЕКЛАМА В БЪЛГАРИЯ ПО ВРЕМЕТО НА СОЦИАЛИЗМА – ИСТОРИЧЕСКИ И ТЕОРЕТИЧНИ АСПЕКТИ.....	138
Никола Вангелов	

ЗА БЪЛГАРСКАТА АЗБУКА: НАБЛЮДЕНИЯ ПРЕЗ 20-ТЕ ГОДИНИ НА ХХІ ВЕК.....	162
Анна Лозева	

ПРЕПОРЪКИ ЗА УСПЕШНА КОМУНИКАЦИЯ С ХРИСТИЯНСКИТЕ ЦЪРКВИ.....	174
Светла Шапкалова	

МЕДИЙНОТО ОБУЧЕНИЕ – МАСОВО ИЛИ ПО ЖЕЛАНИЕ.....	189
Мариана Атанасова	

МЕТОДИКА И УПРАВЛЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО И МЕДИЙНАТА ИНТЕРПРЕТАЦИЯ В ИНТЕРНЕТ СРЕДА	196
Деница Младенова	

ОБРАЗОВАТЕЛНИ МОДЕЛИ В НАЧАЛОТО НА ХХІ ВЕК – ПОЛИТИКИ И ПРАКТИКИ В УСЛОВИЯТА НА КРИЗИ.....	211
Златина Накова	

ТРАНСФОРМАЦИИ В ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ МОДЕЛИ – УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ И АВТОРСКИ ПРАВА В УСЛОВИЯТА НА ОНЛАЙН ОБУЧЕНИЕ.....	226
Кристина Върбанова-Денчева, Радостина Денчева	

СЕКЦИЯ: КОМУНИКАЦИИ ПО ВРЕМЕ НА КРИЗА	
СЧУПЕНИ КОМУНИКАЦИИ:	
БАРОМЕТЪР НА СКОРОСТТА СА ЕМОЦИИТЕ	239
Йорданка Захаријева	
МАРКЕТИНГЪТ СЛЕД COVID-19.....	250
Мария Гуленова	
КОМУНИКАЦИЯТА НА NON PROFIT ОРГАНИЗЦИИ – РЕЗУЛТАТНА, НО И ПРОБЛЕМНА	263
Евгения Русинова	
КРИЗИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ЕВРОПЕЙСКАТА СИГУРНОСТ	273
Илия Ценов	
ПОЗИЦИЯТА НА РУСКИЯ ПАТРИАРХ КИРИЛ КЪМ ВОЙНАТА В УКРАИНА	284
Благовест Върбаков	
ПРОИЗХОД И СЪЩНОСТ НА КРИПТОКРАЦИЯТА В ПРОБРИТАНСКИЯ СОЦИАЛНО-ПОЛИТИЧЕСКИ КОМПЛЕКС	309
Дончо Иванов	
КОМУНИКАЦИИ ПО ВРЕМЕ НА КРИЗА. ДЕЗИНФОРМАЦИЯТА В МЕДИИТЕ КАТО ДЕСТРУКТИВНО ПРОЯВЛЕНИЕ В СЪВРЕМЕННИТЕ КОМУНИКАЦИИ	321
Марияна Тодорова	

CONTENTS

PLENARY

COMMUNICATION SECURITY AT COMMUNICATION CHANNELS, LINKS AND RELATIONS.....	32
---	-----------

Nikolay Palashev

SECTION:

COMMUNICATIONS IN BUSINESS AND ECONOMY

KNOWLEDGE TRANSFER AS AN EXOGENIC VARIABLE CONTEMPORARY PUBLIC COMMUNICATION MATRIX.....	56
---	-----------

Vladeta Radović, Miroslav Planic, Nikola Dojcinovic

INTEGRITY AND MANIPULATION IN BUSINESS COMMUNICATION	72
---	-----------

Vanche Boykov, Daryan Boykov, Marieta Gotseva,

CORPORATE COMMUNICATIONS IN THE CONDITIONS OF CUSTOMER CULTURE	84
---	-----------

Hristina Hristova

REPUTATION AS A FACTOR IN THE SECURITY OF COMMUNICATION IN THE VIRTUAL SPACE	96
---	-----------

Boris Borisov

REGIONAL PLANNING COMMUNICATION STRATEGIES – CHALLENGES IN FRONT OF MUNICIPALITIES	110
---	------------

Veselina Lyubomirova

THE ROLE OF THE MANAGER'S EMOTIONAL INTELLIGENCE IN THE SUCCESSFUL MANAGEMENT AND MOTIVATION OF THE EMPLOYEE	120
---	------------

Sevda Nakova

WHAT DOES IT MEAN TO BE A LEADER?	125
--	------------

Stoyan Garov

SECTION:	
COMMUNICATIONS IN CULTURE AND EDUCATION	
THE CONCEPTS OF INTERPRETATIVE UNDERSTANDING AND UNDERSTANDING EXPLANATION IN PHENOMENOLOGICAL SOCIOLOGICAL ANALYSIS	137
Yordan Doikov	
PRINT ADVERTISING DURING SOCIALISM IN BULGARIA – HISTORICAL AND THEORETICAL ASPECTS.....	161
Nikola Vangelov	
ABOUT THE BULGARIAN ALPHABET: OBSERVATIONS IN THE 2020S OF THE 21ST CENTURY	173
Anna Lozeva	
RECOMMENDATIONS FOR SUCCESSFUL COMMUNICATION WITH CHRISTIAN CLERICS.....	188
Svetla Shapkalova	
MEDIA EDUCATION – MASSIVE OR OPTIONAL.....	195
Mariana Atanasova	
METHODOLOGY AND MANAGEMENT OF INFORMATION ON CULTURAL AND HISTORICAL HERITAGE AND MEDIA INTERPRETATION IN THE INTERNET ENVIRONMENT	210
Denitsa Mladenova	
EDUCATIONAL MODELS AT THE BEGINNING OF THE 21ST CENTURY – POLICIES AND PRACTICES IN CRISIS	225
Zlatina Lyubenova Nakova	
TRANSFORMATION IN EDUCATIONAL MODELS – LEARNING CONTENT AND COPYRIGHT IN THE CONDITIONS OF ONLINE LEARNING	236
Kristina Varbanova – Dencheva, Radostina Dencheva	
SECTION:	
COMMUNICATIONS DURING THE CRISIS	
BROKEN COMMUNICATIONS: EMOTIONS ARE A BAROMETER OF SPEED	248
Yordanka Zaharieva	

MARKETING AFTER COVID-19.....	262
Maria Gulenova	
THE COMMUNICATION OF NON-PROFIT ORGANIZATIONS – EFFECTIVE AND YET PROBLEMATIC	272
Evgenia Rusinova	
CRISIS AND CHALLENGES TO EUROPEAN SECURITY	283
Iliya Tsenov	
THE POSITION OF THE RUSSIAN PATRIARCH KIRILL TOWARDS THE WAR IN UKRAINE	307
Blagovest Varbakov	
ORIGIN AND NATURE OF CRYPTOCRACY IN THE PROBRITANIC SOCIO-POLITICAL COMPLEX	320
Doncho Ivanov	
DISINFORMATION IN THE MEDIA AS A DESTRUCTIVE MANIFESTATION IN MODERN COMMUNICATIONS	330
Mariana Todorova	

ТРАНСФЕР ЗНАЊА КАО ЕГЗОГЕНА ВАРИЈАБЛА САВРЕМЕНЕ ЈАВНЕ КОМУНИКАЦИОНЕ МАТРИЦЕ

Проф. др Владета Радовић

Филозофски факултет Универзитета у Нишу

Мирослав Планић

Градска Управа Ниш

Никола Дојчиновић

Филозофски факултет Универзитета у Нишу

***Апстракт:** Кључне одреднице савременог друштва су: глобална економска квазиструктура, псеудодемократска политичка матрица, генерисана масовна антикултура и шаренолики човеколики медијски симулакрум, детерминисан накарадним интересима мањине. За оне анахроне, што се нису на време „прикачили“ на потрошачки систем, остају многобројне конфесионалне смицалице „старијих агенди“. Није битан начин, већ само да већина буде истовремено спремна за, дуго припреману, дистопију савремености. Чињеница је при том да се процеси глобализације, демократизације и масовљења „културе“ несмањеном жестином наставља... И као што су мултикултуралност и мултилингвалност антиподи засновани на идеји о конгломерату који укида особености, тако и екуменизам има кључну позицију „празнине“, у конфесионалном домену... Ту би се и „circulus vitiosus“ „моделног света“, масовљењем онога што је од културе и свих нас остало, могао и затворити над овим светом.*

Дистинкцијом релевантних појмова, утврдили смо да је развој неминовност, а да су полемике о томе, да ли желимо или не, да ли прихватамо или не, сву ту наметнуту нам савременост, са свим позитивним и негативним променама, ма колико се опирали, само губитак драгоценог времена... А да ли је!? Расправама, расправа ради, могућно је постићи илузију да значајније утичемо на токове у садашњости и потрошити енергију за стварне промене у будућности. Зар неодговарајућа припрема – данас, не ускраћује развој – сутра и јесу ли све пласиране парадигме, баш оно што нама треба? Многобројни су, исконски, разлози да се најзад запитамо о себи самима... Запитамо, истражимо, промислимо и најзад завредимо епитет мислећег бића.

Кључне речи: комуникација, комуникационе матрице, трансфер знања, медији и развој, метаморфоза комуникационих модела...

Уводна разматрања

У прве две деценије трећег миленијума, у глобалном су комуникацијском простору примењене многобројне технолошке платформе које, до сада неслућеним могућностима, отварају врата убрзаном друштвеном развоју. Савременим, у првом реду информационо-комуникационим технологијама, ултимативно је детерминисан и напредак свих осталих људских делатности. Круна развоја овакве врсте технологија је, изван сваке сумње и пре свега, телекомуникациони комплекс, а посебно интернет. Предметни процес готово да је из темеља изменио све области живота и рада. Створени су посве нови стандарди трајних промена укупне друштвене заједнице.

Према Кастелсу¹, микроелектронска револуција је трансформисала информационо комуникационе технологије и оснажила мреже. Микроелектронска револуција представља темељ нове технолошке парадигме, консолидоване најпре у САД, затим и у другим земљама чиме је започето информатичко доба [1].

У предметном домену научног предвиђања, друштвено-хуманистичке дисциплине су почетком трећег миленијума базиране на тврдњама да развојни тренутак, заправо, само

изискује да већ постојеће, информационо-комуникационе технологије, на одговарајући начин, примеримо сопственим потребама и могућностима. Ко је тада тврдио да то неће бити могуће, данас је „угледни теоретичар завере“.

И није више само реч о заиста коренитим променама, већ и о неминовности, као и брзини којом промене мењају животни, а нарочито радни амбијент. Реч је и о муњевитом урушавању, практично, свих система који нису ни могли бити на одговарајући начин и довољно брзо адаптирани. Убрзани развој технологија, без одговарајућег развоја свести, на другој је страни стварао и потребу за непрестаним стицањем нових знања. Разумљиво, реч је превасходно о стручним, професионалним знањима.

Овакве су карактеристике, заправо, неминовност, јер су беспоговорно наметнуте променама, а промене представљене као развојни замајаци. Ипак, стање датих процеса је нешто другачије.

Идеализована медијска слика и когнитивна дисонантност

Разборито би било и питање – до када? Где су границе издржљивости људи, а где постојаности система? А, већ пре-набрегнуто тржиште, попут је воде. Што је топлија, то је мање кисеоника у њој. А, тржиште је одавно узаврело и све је теже до ваздуха. Практично да и нема области у којима промене нису задрле и у суштину процеса, трајно мењајући и саму природу односа.

„На крају, барем теоријски, сви људи могли би да постану међусобно повезани брзинама које се приближавају брзини светлости, бити у стању да емитују и примају разноврсне комуникације уз тренутни приступ целини људске културе. (...) Залазимо у непознату теорију тиме што машине мењају наше темељно разумевање тога шта значи бити човек. Већ сада се нарав таквог света одупире нашем разумевању“ [2].

Правце је заиста тешко одредити, но оно што доминира, могуће је сместити у неколико основних карактеристика:

- условљеност брзим развојем информационо-комуникационих технологија,
- ултимативна глобализација,
- изражена потреба за перманентним школовањем,
- интерактивност на свим нивоима комуникације,
- интердисциплинарност на супрот интрадисциплинарности,
- масовност свих нивоа комуникације и облика културе и
- агресивност у свим видовима промоције.

Развојни алгоритам друштвених токова

Инвазивна примена нових информационо-комуникационих технологија, изазвала је многобројне контраверзне дискусије, у распону од апсолутног негирања и разноврсних страхова, до истицања моћи “супер технологија”, које ће засигурно изопштити човека из већине области и најзад завладати.

Оштра би поларизација у датом случају била непотребна када би параметри којима оперишемо били потпуни, а варијабле функционалне. Тада би и развојни алгоритам, као полазиште у поимању друштвених токова, био употребљив. Ипак, далеко смо од тачних и потпуних података. Примера само ради, савремена историја постулира да наука никада није била *a priori*² деструктивна, док је човек, са знањима и способностима које поседује, *ab initio*³ био један и једини носилац промена и прогреса. Нажалост, сазнања су нам крња, улепшана и припремљена за когнитивно дисонантне „људе“ будућности. Нити наопака данашњица личи на „свет прогреса“, нити човек на „носиоца“ било чега, а нарочито не важних процеса, који значајније утичу на било шта.

Многобројни параметри ултимативно упућују на закључке који се у идеализовану медијску слику⁴ света нима-ло не уклапају. Све указује на то да је човекова улога у свим променама, минорна у односу на слику коју сања о себи и свом значају.

Сложена проблемска структура процеса трансформације.

Технолошки конформизам

Примена рачунара и рачунарских система у свакодневном, а нарочито пословном животу, захтевала је значајне промене, брзо прилагођавање, одговарајућу перманентну обуку запослених за нове начине рада, комуникације и живота уопште. Бити „део света“, осим жеље, изискује и прилагођавање, по правилу са прегршт проблема. Прилагођавања изискују компромисе, а то мало нејасне користи, човек плаћа захтевним улогом. А шта има човек савремености да уложи, како би био део „шареног света“..? Ништа, осим себе и свега што га Човеком чини. Искра је Божјег бића, цена улазнице за ту представу!

То, операционализовано, свакако значи и прихват: метода, стандарда, техничких прописа, основне законске регулативе, чланства у разноразним специфичним форумима, многобројне облике размене у свим областима и, наравно, обавезно значи и прихватање технологије. Једноставније речено, то најчешће обавезује и на прихватање свега што је општеприхваћено. Краћу пречицу до „технолошког конформизма“, нису могли трасирати, јер су мреже највећа конформистичка програмска шема, икада.

Озбиљно опредељење за придруживањем савременом свету, доноси и мноштво, на почетку несагледивих, „интеграција“, а све под кринком стратешког приступа. Зар није и опште познато, да је веома тешко бити у браку, а бити и без обавеза, истовремено? Зар није уобичајено и да разборити људи, пре нарочито важних одлука, бар мало и промисле, артикулишу захтеве, јасно и прецизно дефинишу циљеве, одреде рокове и утаначе план акције. Тешко је и замислити успех без наведених позиција. С друге је стране, протеклом времена, логично, увећана и разлика... То је, практично, исто што и заостатак.

Административна заснованост транзиционог процеса

У једном од многобројних истраживања Европске Заједнице⁵, предвидели су да ће сваки радник морати да прође кроз процес стицања потпуно нових знања и вештина бар три пута током каријере. И сада је већ са сигурношћу могуће констатовати, да је и то утопистичка тврдња. Три пута је мало, исувише мало. Такав процес, заправо, мора бити континуиран, јер и сасвим иста занимања, ако их компарирамо у периоду од неколико година, делују као у потпуности другачије професије. Ухватити се у коло, сада је јасно, било је прескупо, но колико ће тек коштати излазак, ако је могућ.

„Дакле, постоји нека врста „трке“ у стицању сазнања, која је утолико тежа што више расте просечан ниво образовања. (...) Осећа се огромна потреба за перманентним образовањем, како би појединци били у стању да се прилагоде све учесталијим и значајнијим променама, које сада одређују и њихове професионалне животе“ [4].

На, јавности познатом заседању Европског већа⁶ у Лисабону 2000. године, усвојен је „Меморандум о доживотном учењу“⁷, који јасно потврђује да је Европа ушла у „епочу знања“. Нови начин поимања и категоризације вредности, листом су прихватиле и државе потписнице. У већини „развијених држава“, према томе, најзначајнија вредност постаје знање. Поменути став је сада и озваничен, а одређење јасно и прецизно формулисано и сва је прилика трајно обавезујуће, са свим импликацијама које таква чињеница може имати на културни, економски и друштвени живот потписница.

Ултимативна глобализација транзиционог процеса

У датом су опсегу проблеми комплексни, насупрот ономе што би тек први поглед могао открити. Логично је констатовати да потписнице споразума носе и обавезе. Ипак, овакви споразуми не обавезује само државе потписнице. Напротив! Непосредна обавеза је, у овом случају, мање обавезујућа него посредна. Разлог томе јесте чињеница да државе потписнице помену-

тих декларација полако и постепено уводе промене, имајући времена да прилагоде учеснике и систем у целини. Осим тога, када систем бива иновиран редовно, није реч о крупним променама које би могле блокирати функцију, већ о стимулишућим, које поспешују функције система. Међутим, када друштво значајније касни са применом нових стандарда и најмања промена је шокантна за све. Биће ипак да шок сви примете и реагују тренутно, а лагано „кување“, кувани и не осете.

Унапређење доживотног учења, закључак је *Европског Савета*, такође је нужно за успешну „транзицију ка друштву и економији утемељеном на знању“. Ту остаје нејасно – којем и – за чије добро – знању. Јесу ли ово ваљани аргументи у прилог тврдњи, да брзи развој информационо-комуникационих технологија, у потпуности и трајно мењају визуру и бит глобалне комуникације?

Карактеристике нове комуникационе матрице

Једна од карактеристика савременог информатичког друштва јесте и то да људи не прекидају процес школовања. При том, све поменуто упућује на закључак да су промене у начину рада и врсти комуникације – трајна карактеристика. Изражена је и потреба за таквим, на специфичан начин организованим комуникационим активностима, независним од локације и времена... То нису императиви наметнути само једној области, већ општа позиција система.

Чињеница је, без електронске комуникације, данас је тешко бити успешан. Најзад, зашто бисмо искључивали било коју могућност за развој, ускраћујући тако и оно што можемо окарактерисати као „просперитет заједнице“ у целини. Ипак, сва је прилика, уз стратешко опредељење, потребно је и мало комбинаторике. У комбинацији вредности већ опробаног, традиционалног концепта и могућности технолошки развијених модалитета, скривена је и формула успеха.

Под жестоким и перманентним друштвеним притиском, за све новијим решењима, пре свега у сфери рада, промене су неизбежне у готово свим областима. То у првом реду важи за

области које обилују дигитализованим процесима, производима, услугама...

„Интернет се, значи, појављује као нови домен друштвености. Ради се о тези да нови електронски медији учествују у промени физиономије културе, између осталог, по речима Томић, и зато што сама технологија настаје као продукт друштвених релација, од којих, на крају крајева, и зависи“ [5].

И већ површним увидом у потенцијале информационо-комуникационих технологија, заиста би било неразборито помислити да би медији могли остати по страни у таквој колотечини развојних промена. Многобројни су разлози, било посредни или непосредни, које можемо навести као аргументацију за све актуелнију примену информационо-комуникационих технологија у медијима.

Круцијална парадигма савремености – „друштво које учи“

Основна полазишта медијског концепта

Представљени концепт и без нарочитих измена, могућно би било применити и на „савремене медије“. Које би то круцијалне идеје поимања медија, у савременом развоју и транзиционим токовима, могле бити? Реч је о неколико основних полазишта:

- информација је најзначајнији ресурс;
- образовни процес, поред осталог, свакако је и пренос информација о садржају предмета, заснованих на истини;
- образовање је доживотни процес;
- образовање је у потпуности могуће реализовати и у посредном и у непосредном облику и најзад,
- образовање је трихотомна структура – информална, формална и неформална...

Развојна чињеница је да смо закорачили у епоху „друштва које учи“... То је исход решености богатијих, а обавезује махом оне који мало тога имају, мада и они себе виде као „трајно опредељене“. У томе је чар манипулације!

Значај информације у економији заснованој на знању

У економијама заснованим на знању, за стварање нових вредности, неопходне су одлуке, у којима су комбиноване поједине категорије, као укупност свих вредности које поседујемо. Реч је пре свега о знању, односно комбинацији знања неопходних за успешне одлуке? Научно, знање својствено делатности и лично, искуствено знање? Данашњица је ипак организована око једног, најзначајнијег ресурса – информације.

„У сваком случају, руковање информацијом и/или комуницирање је суштина развоја“ [6].

Тржиште успешних друштвених заједница, оријентисано је на производњу и дистрибуцију знања, као система грађеног од валидних информација, а све мање на производњу и промет роба.

Почетком трећег миленијума, аналитичари су тврдили да је интензивирање таквог тренда, сасвим извесно у будућности. Добрим су делом и била логична таква очекивања у амбијенту експанзивног развоја информационо-комуникационих технологија. Ипак, ових ће месеци и година ту тврдњу доказивати и оповргавати најпре они који у турбулентним временима осташе без сопствене производње и елементарних ресурса. Ипак, када се неко о својој јаду забави, обично нема ни времена ни мотива за доказивање хипотеза.

Структурни проблеми трансфера знања

У свету који познаје само једну и једину константу – промену, било шта урадити, могућно је темељном трансформацијом информационог, комуникационог и технолошког амбијента, уз перманентан развој и потпуно нови однос према учењу.

Учење, све више бива оријентисано на неколико кључних питања...

- Како људи долазе до информација?
- Како анализирају, односно синтетизују информације?
- Како преносе информације?
- Како примењују обрађене информације у окружењу?

– Како афирмишу сопствене потенцијале и унапређују капацитете?

„Напредне технологије“ пружају изузетне могућности разноврсних комбинација презентације: информација и знања... Створене су и изванредне могућности трансфера знања различитог степена сложености, од елементарних до експертских. Једино је тако могућно одржати корак у све захтевнијем окружењу. Остаје нејасно за скроман људски мозак, ко је окружење учинио захтевним и због чега – и то мимо потреба човека на датом степену развоја Застареле варијанте учења, ма колико нама романтичне биле, изискују више времена, новца и енергије. И, где је ту проблем!? Јесмо ли вишак времена, новца и енергије употребили за нешто смислено!? Нисмо! Напротив, до лудила смо се затрпали залудностима, а говоримо о функцији и егзистенцији, понављајући мантре које и не знамо шта значе. А за то време, допадало се нама то или не, електронска мрежа полако и брже, сасвим стамено преузима улогу елементарног извора: података, обавештења, упутстава, критеријума и мерила за све потребе „система образовања“.

Комуникација и трансфер значења

Кључна позиција свих људских активности и друштвеног развоја уопште, тесно је повезана са комуникацијом у најширем смислу речи. Основни смисао датог појма управо и јесте размена. Учесници процеса упућују или примају поруку. Комуникација је једини начин: трансфера значења, друштвених вредности и искустава... При том су размена и масовност, у информативном домену, управо-пропорционалне категорије. Посредством радија, телевизије и е-медија, исте слике и наративе круже светом. Глобални електронски медији – обликују глобалну „културу“. Интензивном глобализацијом и билатерално лако поприма обличје мултилатералног.

Савремени медији поседују разноврсне могућности интеракције, а и у потпуности нови капацитет – иновирање знања, као систематске друштвене делатности. При том, сада

то са сигурношћу можемо и тврдити, интернет као глобални феномен, као мрежа свих мрежа, медиј свих медија, значајно прекраја границе познатог. Многбројне су области са видљивим променама у фундаменталним позицијама. При том, то ни у којем случају није све, јер постоје и области у којима ћемо тек сагледавати ефекте промена. Чињеница је, у појединим аспектима друштвеног живота, извесни ефекти могу бити исказани и после дужег временског периода. Задатак појединих научних дисциплина, између осталог, јесте и да максимално расветли појаве о којима је реч. Но, будимо реални, какав ће укупан ефекат, све поменуте категорије промена, имати на развој људске заједнице у целини, за сада је практично немогуће сагледати.

Нови модели информисања у старом систему образовања

Промене и кључна знања запослених

Било би неразборито очекивати и да систем едукације, у било којем опсегу, остане по страни. Интернет комуникација помера границе и у систему образовања, а посебно у домену општег и опште-стручног образовања. Афирмација савремених комуникационих капацитета, при том, изискује иновирање општих и опште-стручних знања у областима значајним за све видове јавне комуникације. Сви организациони модели управе захтевају систематско унапређење, почев од управљачке структуре. У електронским медијима би се, примера ради, промене превасходно односиле на кључна знања запослених, у првом реду програмски одговорних људи. Они најбољи или они посвећени системима које воде, границе померају одговорним деловањем, а остали делују тек притиснути конкуренцијом, или нагомиланим проблемима. *Mutatis mutandis*⁸, смислена операционализација система, захтева: *a priori* акцију, јер све што је: *a posteriori*⁹, по правилу се односи и на отклањање дисфункционалности, што изискује неупоредиво више енергије и ресурса.

Усвајање знања и виши нивои организације

Неопходна знања је релативно лако усвојити, међутим, нешто друго представља проблем. Значајно теже је генерисати форму у којој би виши нивои организације, односно уређивачки кадар ако је реч о медијским структурама, у прилично измењеним условима, могао да имплементира нове модалитете или остварене програмске садржаје, на сасвим нов начин. Шта, у основи и само за почетак разматрања, можемо сматрати круцијалним проблемима? Све заступљенија интернет комуникација у свету данас, неумитно усмерава електронске медије ка виртуелним редакцијама и умреженим организацијама, у којима несумњиво доминирају интерни информациони системи. Извор потенцијалних проблема, на срећу је, озбиљнија заштита алгоритама. Савремена ће историја, готово је то и извесно, неприметно еволуирати у историју „позајмљених сценарија“.

„Гледано овако, свет информација делује ако не савршено онда сигурно веома привлачно. Он практично нуди бесконачан број могућности“ [7].

Јасно је да информације, као градивни сегменти знања, имају тржишну вредност и то као највреднији ресурс данашњице. Ипак, не постоји ни један валидан и уочљив доказ, да од информације недвосмислено профитира, искључиво страна која је пласира и то би могла бити интенција снаге која надлази.

Информисање и образовање као систематске активности

Послови везани за информисање и образовни систем, ни у којем случају не смеју бити спорадичне и маргиналне активности. Ова, круцијална и развојна, област мора бити систематска активност, поверена најстручнијим кадровима. Реч је о још једној чињеници, истина веома интересантној за разматрање, но веома погубној за систем у целини. И даље су неопходни „развојни пројекти“ и иницијативе, несувисле расправе и општеприхваћене *res communis* акције, као и бескрајна разматрања о прихватању неминовности... А реч је

о нечем, што је одавно стварност и то, стварност која нам прети изопштавањем. Углавном је препознатљив тренд – што мање знања, то више искључивости и предрасуда, а тада све позиције враћамо на ниво стихије, што је најкраћи пут до „хаоса“. Доказано је небројено пута, борба с предрасудама, исто је што и борба с ветрењачама.

Привид друштвеног развоја и технолошка развојна матрица

Требало би да је развој цивилизације заснован на трансферу знања и искуства са генерације на генерацију. Ако је тако, свакој наредној генерацији, значајно би олакшано било сагледавање, схватање и јасно разумевање свих природних и друштвених промена и токова. Ипак, многобројни показатељи указују на то да човек не управља променама и да су процеси примерени интересима неких других врста. Такву тврдњу илуструје чињеница да је свака од епоха друштвеног развоја, несумњиво остављала препознатљиви развојни печат, а да то никада није био развој свести.

Трансфер знања и друштвених вредности

Раздобље, односно достигнути цивилизацијски ниво, могли бисмо препознати и по начину стицања и преношења знања, а и друштвених вредности уопште. То је увек било у корелацији са степеном развоја науке, технологије и пре свега, друштвене свести.

„Преношење сазнања у свакодневни живот, с друге стране, доприноси и развоју науке. Тако је наука и практично развијена на сопственом трансферу. Трансфер је науке, дакле, дијалектичко јединство узајамно прожимане теорије и праксе“ [8].

Нову димензију развојности, човечанство дугује превасходно писму. Разлога је и превише. Сазнато, више није меморисано, па потом на несигуран начин интерпретирано усменим путем, с генерације на генерацију. Јасно је да такав, прилично несигуран метод преноса знања није могао обезбедити бржи развој. Најкрупније промене људског друштва у

последњих десетак миленијума, директна су последица писма и писмености.

Записивање и чување информација на камену, глиненим плочицама, папирусу или папиру, незаменљив су део историје цивилизације. Ипак, ручно је умножавање писаних дела, ван сваке сумње, био мукотрпан, дуготрајан и веома скуп посао. Сада је већ сасвим извесно, да су штампарска преса маестра Гутенберга и техника штампања као техничко достигнуће, завртели точак цивилизацијског напретка до вртоглавих брзина.

Цикличан процес развојности

Вековима је такав систем, практично незаменљив пратилац и покретач развојности човечанства. Истина, штампана реч и данас је користан и необично вољен, романтичан симбол свега умног и вредног, што је човек створио. Но наравно, у бескрајном вртлогу развоја и најзначајнији проналасци, једном ипак искажу ограничења. У свакој је врсти напретка, без изузетка, скривена и клица нових достигнућа. То је ипак цикличан процес, који неминовно „гура“ свет напред.

„Дигитална технологија отворила је врата новим могућностима стварања и преношења информација у различитим облицима уз помоћ медија“ [9].

Убрзани развој науке и технике, према теорији би требало да води до брже размене знања и информација. Практично би свако откриће, требало да отвара и портале поимања, новог разумевања процеса, стварајући могућности образовања већег броја људи. Још од радиокомуникације с почетка двадесетог века и телевизијских медија пете деценије, до силиконских чипова осамдесетих, водећа представа друштва је припадала транспарентној и коренитој трансформацији, у готово свим подручјима. Видљив и све бржи развој науке, практично експлозија знања и убрзани технолошки раст, које карактерише интеграција визуелних, аудио и писаних форми, деловали су снажно и повратном спрегом. Остварен је практично и изузетан, реверзибилан, утицај на укупан развој науке, односно сазнајног фонда с једне, а потом метаметодологије и ист-

раживачких техника с друге стране. Најзад и технологија, образовне процесе чини широко доступним. Импликације су заиста и више него лако уочљиве.

Дигитализација и трансформација професионалних знања и вештина

И књиге и рачунари имају исту функцију – чување информација. Но, савременици предност дају рачунарима, нарочито када је реч о складиштењу података. При том, није толико важна ни запремина „носача“ или густина записа, колико је значајно то што су сви подаци доступни тренутно. Нове су технологије инфериорне само у случају када би неко искључио струју. Е, ако би се и то догодило, савремено би човечанство тог часа заличило на армију телетабиса који тумарају унаоколо, питајући се на којој се страни копчају.

Нове технологије нису мимоишле ни школски узраст. Рачунар је данас доступан готово сваком ученику. И сателитски преноси сада могу директно у учионице и то, у реалном времену. Учење, базирано на модерним технологијама, трајно је и у потпуности изменило националне и културне стандарде. С друге стране, све присутнија роботизација рада, захтева бржу и масовнију трансформацију професионалних знања и вештина, а све за потребе рада. То је неумитно довело и до корените трансформације образовног система у целини. У тој структури, готово да није остало непромењених сегмената.

Проблеми трансфера знања или „трансхуманизам“ као опасна развојна странпутица

Интелигенција нових „платформи“ или ментална оштећеност неуких

Енормни научни потенцијали данашњице, усмерени су ка изучавању неурона, а и могућностима повезивања технологије са људским мозгом. Као да неко и није задовољан Божјом креацијом, те види начин да ту мало „брља“ и „побољша ствари“. А шта би друго требало да буде циљ, него

ли истраживање вештачке интелигенције, толико интригантне области науке, мада ни природну интелигенцију још нисмо употребили. Област о којој је реч, интересантна је свима, јер то би заиста могло, још једном променити свет. Од толико промена, свет би ускоро могао да личи на „борговску кошницу“. Јесте лако за управљање, но благе везе нема са Божјом промисли! Покренут је развој у сасвим другачијем правцу од оног који би нам могао користити, а декларативно је циљ конструкција рачунара, чији би принцип рада био најближи оном, према којем функционише и људски мозак. Ако је принцип рада људског мозга узор вештачком, зашто га онда мењају, зашто мисле да је инфериоран? Међутим да бисмо могли установити шта неко мисли, неопходно је да прво установимо да уопште мисли. Није тајна ни да су оваква истраживања, уз наводно пуно уважавање свих бионеуролошких закона, поодавно, озбиљан и добро финансиран научни подухват првог приоритета или, модерније речено, „Ултимативни пројекат унапређења људских ресурса“, као нове „платформе“, како намеравају да нас називају у будућности.

Поједини „научници“, увелико уверавају научну јавност, да ћемо ускоро изградити такав рачунар који ће према сложености и величини, бити раван људском мозгу, па чак и да ће рад бити неупоредиво бржи. Проблем је заправо у томе што им још нико није рекао да савремени процесори већ раде неупоредиво брже, само што Душе ниоткуда немају. А насупрот томе, ако им је циљ „Душа која брже рачуна“, па то већ имамо, довољно је да Божје биће удобно сместимо испред компјутера... Али испред, не унутра! Ићи даље са таквим залудностима, опасно је, јер се једног јутра можемо пробудити и са точковима уместо удова... Дефинитивно, тако бисмо били бржи... Аман, циљ је да будемо паметнији, а за то већ све имамо, само је потребно главу да употребимо и као нешто више од носача фризури или „апарата“ што блене у лажљиви шарениш који нуде МС медији и њихове, а туђе, скарадне програмске шеме. Дефинитивно, „није будала

онај који не уме да чита, већ онај који верује да је истина све што је прочитао¹⁰.

Вештачка vs људске интелигенције

Практично је и даље актуелно питање у многобројним залудним расправама, да ли је вештачка интелигенција¹¹ кадра достићи људску... Једно је ипак сигурно, ако вештачка интелигенција икада и достигне људску, превасходно са аспекта прецизности и брзине, већ ће га тада, далеко и премашити у укупности. Занимљива питања без одговора, вазда стварају и интересантне теме, међутим, најшири аудиторијум првенствено занима, да ли је човек, стварајући помоћнике, створио и сутрашње господаре. Ако се то, којим случајем и догоди човеку сутрашњице, онда и није баш толико паметан колико је веровао да јесте, када се заиграо играчкама о којима мало зна. И овде је, као и у већини проблематичних процеса, елементарно питање, радимо ли то ми, себи сами или све то ради неко нама, за нас или у име нас. За сада су, очигледно, сви задовољни, јер се нико још није пожалио на недостатак памети. Ипак, проблем ионако није на тој страни.

Када надградња постаје деградација?

Стварност је и то да већ, у више огранака медицине, хирурзи уграђују многобројне и веома сложене имплантате. Питање је само времена, када ће и неурохирурге охрабрити за понеку уградњу. Тако би и човек будућности, *upgrade*¹² комбинаториком, могао бити „побољшан“ или, како то израз и захтева – „прећи у виши разред“. Људи иначе, свашта надограђују: косу, груди, нокте, позадину или конфигурацију персоналног рачунара... А можда је следеће „фантастично достигнуће науке“ и нека врста *tuning mode*¹³ побољшања, као у случају промене мапе мотора. Рецимо, уградите детету извесна „побољшања“ и оно докторира у дванаестој години, а да при том нисте ни крочили на родитељски састанак, нити непотребно инвестирали у силне приватне часове и друге „ваннаставне активности“, које, по правилу, изискују значајна

средства. Или, рутинском уградњом микропроцесора, односно одговарајућег примопредајника, омасовимо „интерперсоналну комуникацију“ на квантном нивоу. Тада би телепатске моћи имали сви. Ионако су људи све мутавији, па би им телепатија добро дошла и више него крила да би могли летети. Данас је све ово само шала, јер за имагинативност, емотивност и све што краси нормално, здраво људско биће, у електронској верзији, не би требало да буде места... Да нам је потребно, рађали бисмо се с тим. Уосталом, сви би волели да другима могу читати мисли, но нико не би волео да то и њему неко може чинити.

Дефинитивно се само оштећеном бићу, са тешком инсуфицијенцијом мозга, може догодити да пожели надградњу истог тог мозга, којег тренутно не користи ни 3,5%. Зар не би било целисходније да ти „научни“ ентузијастички и развојни авантуристи, пораде на себи и покушају да употребе неки мождани проценат више.

Неопходност стратегијског научног приступа

Тек у последње време, наука озбиљније разматра и преобликовање друштва, које је резултат све већег уплива електронских интерактивних средстава комуникације. Томе је свакако допринела и чињеница да и у научном раду, велика већина користи многобројне предности рачунара и комуникационих технологија... Од прикупљања и обраде података, информативног праћења, до личног и професионалног комуницирања. Научници при том, почињу и нешто озбиљније изучавање, покушавајући да разумеју сасвим нове обрасце производње и потрошње информација, што нас неумитно води и ка новим усмерењима у стварању и преношењу знања.

Иако, све израженију потребу за знањем и проактивном научном сарадњом и то на најширој могућој платформи, треба схватити превасходно као неминовност, остаје ипак једно, делимично неразјашњено подручје... Реч је о потреби за стратешким приступом у истраживању и латентној опасности од

нефункционалне уситњености, појединих научних пројеката. Основа за почетно ублажавања предоченог проблема, највероватније би могла бити у разборитом превазилажењу грубих, све непрецизнијих, а све мање функционалних подела на друштвене и оне науке, које то наводно нису.

Друга би фаза морала бити усмерена ка сазнању ко уопште и финансира те силне „научне“ пројекте и јесу ли интереси финансијера идентични интересима популације. До сада, никада нису били.

Метаморфоза комуникационих модела

Метаморфоза комуникационих модела, само је део промена у ширем контексту друштвених кретања. Ту је негде и заокружен механизам развоја. Мноштво обрађених података и генерисане информације преточене у систем знања, свакодневно проширују укупан простор сазнања, померајући тако границе људске умности. Проблем је мали само у томе што, парадоксално, човек делује као да је све скромнијих менталних моћи, а све је усредсређено на напредак. Апсурдно јесте, мада и тачно, граница између науке и научне фантастике, из дана у дан, све је нејаснија.

Смештајући се удобно у свекодневицу, поменути феномен, трајно и коренито мења природу заједница које познајемо. Слабећи при том све везе са физичким простором, као и заједницом у окружењу, а нарочито примарном – и значајно јачајући везе са глобалном заједницом, догађањима, феноменима и другим друштвеним и ко зна којим ентитетима.

Завршна разматрања

Често помињана синтагма „глобално село“, формирана под јаким утицајем нових, електронских технологија, сигурно је да не подразумева велику и срећну насеобину, него посве нов капацитет прикупљања информација... Реч је о капацитету, који корисницима пружа изванредне могућности, а истовремено и тешко сагледив корпус оптерећења, које ће, неприпремљен и без реалне моћи одлучивања у том процесу,

веома тешко еволутивно прескочити. Близину, скоро свега расположивог, свега понуђеног, макар садржај био и на најудаљенијој тачки Планете, мамац је каквом савремени човек скромних интелектуалних моћи, тешко одолева. Истовремено, такав комплекс несумљиво ствара квалитативно нове односе. Апсолутно је све у понуди и то двосмерно. Дакле, доступност и интерактивност, као елементи бинарне, до сада најопасније развојне структуре. Таква врста повезивање са светом, увек је и селективна, но ипак проширује знања и на одређен начин, допадало се то нама или не, обликује ставове према властитом окружењу.

Последњих се година указује непрегледан, до сада заиста неслућен арсенал услуга које интегришу капацитет рачунара, сателита, „стаклених влакана“, односно преноса на електромагнетној основи или на бази фотона. Квантни опсег је у датом домену врхунац, а контрола над тим капацитетом, значеће и контролу над свим другим. Многобројне „игре“ фреквенцијама, попут комуникационих Г-платформи, само су фазни помаци ка кључном – квантном опсегу.

Енормним увећањем дела популације који поседује персонални рачунар, таблет или „паметни телефон“ новије генерације и тиме добија приступ многобројним линијама података, јевтинијим капацитетима преноса и електронски доступним информацијама, овакве услуге постају круцијални део система масовне комуникације... А корисници само „еволуирају“ у пиксел системске слике, губећи све одлике које су постањем добили.

Бележки

¹ Manuel Castells

² Лат. *атрибут закључивања, односно прихватања става, односно мишљења, формираног на основу претпоставки, које искуствено нису потврђене и емпиријски проверене, ако су уопште и проверљиве*

² Лат. од почетка (*ab* – од; *initium* – почетак, почетник...) пример: почињање као квалификација; тврдња, документ или акт, настао под присилом, мора бити третиран као „ништаван *ab initio*“

³ „Будућност масовне комуникације ће зависити од спремности и обучености декодера, да се снађе у многобројним информативним шемама, јер нове информације, свакодневно стварају нову животну ситуацију“ [3].

⁴ Објављено у „Bangeman Report“, 1998. године

⁵ European Comision

⁶ *Memorandum on lifelong learning*

⁷ Лат. *Када се измени шта се изменити мора*

⁸ Лат. *атрибут закључивања, односно прихватања става, односно мишљења, формираног на основу претпоставки, које су искуствено потврђене и емпиријски проверене*

⁹ Иво Андрић (1892–1975) српски писац, доктор наука и дипломата Краљевине Југославије. Добитник је Нобелове награде за књижевност, 1961. године. Као гимназијалац, Андрић је био и припадник напредног револуционарног покрета против Аустроугарске власти „Млада Босна“ и страствени борац за ослобођење јужнословенских народа од Аустроугарске монархије. У Грацу је дипломирао и докторирао, а време између два светска рата провео је у служби у конзулатима и посланствима Краљевине Југославије. Био је члан Српске академије наука и уметности од 1926. године. Најпознатија дела: *На Дрини ћуприја*, *Травничка хроника*, *Проклетта авлија*, *Госпођица* и *Јелена, жена које нема...*

¹⁰ Вештачка интелигенција је начин закључивања и поступања по изведним закључцима, уз потпуно ослањање на логику, при чему то резонување и поступање не спроводи човек нити било који други живи организам, већ то чине машине у најширем смислу речи“ [10].

¹¹ Енг. *виши разред, надоградити, побољшати, функционализовати; upgrade the human brain* – надоградите људски мозак

¹² Енг. *режим подешавања*

Литература/References

[1] **Castells**, M. The network society A cross-cultural perspective. Edward Elgar, 2004.

[2] **Мекчејсни**, R. Digitalna isključenost – kako kapitalizam okreće internet protiv demokratije. Beograd: Fakultet za medije i komunikacije, 2015.

- [3] **Radović, V.**, Cvetnović, I., Bojkov, V. Osnovi metodike javnog nastupa – od misli do poruke deontološke i stilske odrednice, Niš: Talija; Beograd: Institut za političke studije, 2018.
- [4] **Iris, A.**, Informacione magistrale, Beograd: Clio, 1999.
- [5] **Štavljanin, D.**, Balkanizacija interneta i „smrt“ novinara – ka postinternetu i postnovinarstvu. Beograd: Čigoja, 2013.
- [6] **Hil, M.**, Uticaj informacije na društvo – ispitivanje njene prirode, vrednosti i upotrebe, Beograd: Narodna biblioteka Srbije, 2008.
- [7] **Foa, M.**, Gospodari medija, Beograd: Clio, 2017.
- [8] **Radović, V.**, Uvod u metodologiju medijskog istraživanja, Niš: Talija; Beograd: Institut za političke studije, 2018.
- [9] **Krajina, Z.**, Perišin, T., Digitalne vijesti: mediji, tehnologija i društvo. Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja, 18(6 (104)), 2009, pp. 935 – 956.
- [10] **Branković, S.**, Veštačka inteligencija i društvo. Srpska politička misao, 2, 2017, pp. 13 – 32.

KNOWLEDGE TRANSFER AS AN EXOGENIC VARIABLE CONTEMPORARY PUBLIC COMMUNICATION MATRIX

***Abstract:** The key determinants of modern society are: the global economic quasi-structure, the pseudo-democratic political matrix, the generated mass anticulture and the colorful human-like media simulacrum, determined by the strange interests of the minority. For those anachronists, who did not “connect” to the consumer system in time, many confessional tricks of “older agendas” remain. It is not an important way, but only for the majority to be ready for the long-prepared dystopia of modernity. The fact is that the processes of globalization, democratization and massification of culture continue with undiminished intensity... And just as multiculturalism and multilingualism are antipodes based on the idea of a conglomerate that abolishes peculiarities, so ecumenism has a key position of “emptiness” in the confessional domain. There would also be a “circulus vitiosus” of the “modern world”, of culture and all the rest of us, he could close over this World.*

By distinguishing relevant concepts, we have determined that development is inevitable, and that polemics about whether we want to or not, whether we accept or not, all the imposed modernity, with all the

positive and negative changes, no matter how much we resist, are just a loss. precious time. And is it!? By debating, debating works, it is possible to achieve the illusion that we are significantly influencing currents in the present and spending energy on real changes in the future. Is inadequate preparation – today, does not deny development – tomorrow, and are all the paradigms placed, exactly what we need? There are many, primordial, reasons to finally ask ourselves about ourselves... We ask, research, think and finally deserve the epithet of a thinking being.

Keywords: *communication, communication matrices, knowledge transfer, media and development, metamorphosis of communication models*

Prof. Dr. Vladeta Radović, PhD

Faculty of Philosophy, University of Nis

E-mail: vladeta.radovic@filfak.ni/ac.rs

Miroslav Planić

Niš City Assembly

E-mail: miroslav.planic@hotmail.com

Nikola Dojčinović

Faculty of Philosophy, University of Nis

E-mail: dojchinovic.nikola@gmail.com

ПРОБЛЕМИ НА ОБЩЕСТВЕНАТА КОМУНИКАЦИЯ
Научни доклади от Осма кръгла маса
„Проблеми на обществената комуникация“
София, 2022

Българска
Първо издание

Научен редактор
Проф. д.н. Николай Палашев

Редактор и коректор
Сенка Симеонова

Дизайн на корицата
д-р Христо Христов

Печатни коли 21
Предпечат и печат
БПС ООД

Академично издателство „За буквите – О писменехъ“
1784 София, бул. „Цариградско шосе“ №119, УниБИТ
www.unibit.bg

ISSN 2534-9430